

Observem com darrerament es posa cada cop més en entredit l'exercici del dret a la protesta com un dret fonamental de tota societat democràtica. És un qüestionament creixent de la legitimitat de la protesta com a genuïna expressió democràtica i inqüestionable, eina indispensable per a defensar els drets socials. I es qüestiona de formes molt diferents, i alhora tan semblants. De l'extrema dreta o els tribunals polititzats, al paper de certs mitjans i un context internacional d'auge de nous autoritarismes, pensem que ens cal analitzar bé i trobar respostes col·lectives al setge als drets civils i polítics que s'estreny poc a poc al nostre voltant. I no coneixem millor manera de debatre-ho que seient i parlant, aprenent les unes de les altres, ni millor defensa dels drets que exercint-los.

D'un temps ençà la societat catalana i espanyola s'ha anat familiaritzant amb una escalada en la politització, bel·ligerància i presa de partit dels estaments i tribunals superiors de la Justícia. Els jutges d'instàncies com el Tribunal Suprem, l'Audiència Nacional o el Tribunal Constitucional han protagonitzat l'actualitat política diària els darrers anys i fent cada cop més evident el seu rol partidista, la capacitat d'iniciativa política i la interpretació ideològica de delictes, proves i altres elements del procés judicial. Les altes instàncies judicials de l'Estat Espanyol estan al capdavant d'un nou autoritarisme que usa les lleis, Constitució inclosa, com a pretext ad hoc per ubicar nous enemics, infondre por a la participació política fora de la institució, i desincentivar tota crítica a la institució, és a dir, al poder. Sabem que el poder tendeix a fer-ho, però no hi ha democràcia sense la definició i el respecte a un marc clar de drets individuals i col·lectius, entre els quals, el dret a la dissidència i a la protesta.

La politització cap al conservadorisme i cap a l'autoritarisme del poder judicial ha corregut en paral·lel a uns lideratges polítics de l'Estat que, en general, semblen haver dimittit de la funció de mediadors i solucionadors dels conflictes socials. Ben al contrari, els gestors i lideratges que van provocar i justificar la crisi, semblen haver trobat en els conflictes de la societat una palanca per a la pròpia supervivència i hegemonia política. Atiar conflictes de convivència, o bé convertir qualsevol debat polític legítim en un conflicte de convivència, fins i tot donar cobertura a determinats autoritarismes civils com l'extrema dreta creixent, han contribuït també a un nou clima d'impotència, por i desgast de la mobilització social.

L'Estat ha desplegat -i encoratjat- violència massiva contra civils pacífics i ha confinat líders socials i democràtics a presó. Ha forçat l'exili per a presidents en exercici, conselleres legítimes, artistes per fer cançons, activistes proreferèndum i diputades electes. Causa o conseqüència de l'auge d'una dretanització contundent del tauler polític a l'Estat. Del Rei a Ciutadans, de Casado a Vox.

Aquest, però, no és un fenomen exclusiu de l'Estat Espanyol. Nous autoritarismes, o altrament dits populismes de dretes o extrema dreta, avancen en països de l'entorn cultural o geopolític. L'autocop d'estat d'Erdogan a Turquia va ser menyspreat com a alarma d'aquest nou cicle d'autoritarismes. Un silenci causat per un intercanvi de favors amb la UE per què Turquia fes de tap de l'onada de refugiats: refugiats a canvi de silenci davant de desenes de milers de detencions, tancaments i il·legalitzacions.

Els governs ultraconservadors de Polònia i Hongria, la incertesa del nou govern d'Itàlia, la por a les noves formacions d'extrema dreta a Alemanya i la revalorització de les no tan noves com a Holanda, Austria o França s'ha instal·lat definitivament al cor del debat polític, generant certa perplexitat. Barreja de respecte, socors i paràlisi davant l'amenaça que pesa sobre la convivència fundada en drets i llibertats democràtiques, respecte a la diferència i garanties reals del lliure exercici dels drets i les llibertats.

Tot sembla ara feble i, per tant, res és ja cap certesa. Més encara quan Trump guanya enmig d'exabruptes racistes, atacs a la premsa i sortides de tot políticament incorrectes. I en un darrer capítol tenebrós d'aquesta novel·la negra, un personatge com Bolsonaro aconsegueix derrotar el poderós Partit dels Treballadors brasiler i fer-se amb el govern d'una potència regional, bressol i motor dels Fòrums Socials Mundials.

Amèrica Llatina també viu el retorn al poder de les famílies que unes dècades enrere van governar a través de militars i dictadures. Correa, Lula o Kirchner, abans –i després- de perdre, han estat sotmesos a judicis per les més variades causes, però en tots tres casos han estat substituïts per líders autoritaris, especialment en els casos de Brasil i Argentina-, alineats amb les propostes de l'FMI.

El combat contra el terrorisme i la por a la immigració actuen d'espantalls per legitimar severes restriccions de drets democràtics bàsics. Contra l'exercici del debat democràtic racional, els nous

autoritarismes prefereixen societats crispades, en conflicte de convivència permanent, temoroses del càstig judicial i vulnerables a la por.

Ens cal posar noms, cognoms i domicili a aquests fenòmens que són alhora vells i renovats. Ens cal analitzar col·lectivament què són, però sobretot què no són, per buscar noves fórmules de resistència i oposició que encertin en la identificació de l'objecte que amenaça drets i llibertats que creïem més que assumits. Ens cal analitzar-ho per fer-hi front col·lectivament, i no permetre que una nova onada d'autoritarismes, no sabem si per llarg o breu, ens trobi soles, desorientades i desubicades i ens faci retrocedir dècades en drets i llibertats d'expressió, d'opinió, de protesta i de desobediència que són escola de llibertat i democràcia.

Íridia, Novact, Entrepobles, l'Institut de Drets Humans de Catalunya i l'Observatori DESC hem organitzat unes jornades per conèixer, pensar, debatre i trobar com activar la societat i fer-hi front comú. Perquè al final tothom sap que els drets estranyament es defensen sols. Els drets es defensen exercint-los.

Barcelona, gener de 2019

Entrepobles
Íridia
Novact
Institut de Drets Humans de Catalunya
Observatori DESC